

Warszawa, dnia 12 września 2007 r.

KNO - 41103-2/2007

R/07/004

Pani
Dr Alicja Matracka - Kościelny
Dyrektor
Muzeum im. Anny i Jarosława
Iwaskiewiczów w Stawisku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego skontrolował Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaskiewiczów w Stawisku w Podkowie Leśnej (Muzeum) w zakresie ochrony zasobów muzealnych w latach 2005 – 2007 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 3 sierpnia 2007 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia skontrolowaną działalność Muzeum. Negatywna ocena wynika ze stwierdzonych w wyniku kontroli nieprawidłowości, dotyczących: ochrony zasobów muzealnych (inwentaryzacji, katalogowania, naukowego opracowywania muzealiów i materiałów dokumentacyjnych, przechowywania zbiorów, zabezpieczania i konserwacji zbiorów oraz opieki nad budynkiem), nieprawidłowego wydatkowania środków publicznych, a także nierzetelnego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

1. Muzeum nieprawidłowo wykonywało zadania określone w § 7 Statutu, w zakresie inwentaryzowania zgromadzonych muzealiów i materiałów dokumentacyjnych.

Nie została przeprowadzona pełna inwentaryzacja zbiorów. Do ksiąg inwentarzowych nie zostało wpisane: 9.356 pozycji książkowych (47% zabytkowego księgozbioru), 75% dokumentów archiwalnych oraz cały zbiór płyt winylowych.

Prowadzone księgi inwentarzowe nie spełniały wymogów określonych w § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach (Dz. U. z 2004, Nr 202, poz.2073), w zakresie: określenia wartości zabytku w dniu nabycia, numeracji, przesnurowania kart, opieczutowania końca sznurów, potwierdzenia przez dyrektora Muzeum liczby kart.

Księga inwentarzowa archiwaliów (przepisywana w trakcie kontroli NIK) nie była zatytułowana, przesnurowana i zalakowana, a ponadto zamieszczane w niej daty dokonania wpisu i wartość muzealiów były wykonane w sposób nietrwały (ołówkiem).

Jako księgę inwentarzową archiwum korespondencyjnego traktowano 14 luźnych kart wpiętych do segregatora, a dla zbiorów fotograficznych prowadzono, w sposób nieprawidłowy, dwie księgi inwentarzowe zatytułowane „Inwentarz zbiorów fotograficznych” i „Księga inwentarzowa fotografii”, z których żadna nie spełniała wymogów określonych w ww. rozporządzeniu Ministra Kultury.

2. W Muzeum nie zostały opracowane i wydane katalogi: zbiorów, muzealiów i dokumentów archiwalnych, a sposób opracowania kart ewidencyjnych nie spełniał wymogu określonego w § 7 w związku z § 3 ww. rozporządzenia Ministra Kultury.

Ustalono, że kart katalogu naukowego nie posiadało 20 obiektów (13,2% z wybranych losowo 151 obiektów wpisanych do inwentarza muzealiów). Pozostałe 131 kart katalogu naukowego opracowano niestarannie, m.in.: brakowało informacji dotyczących identyfikacji, nie wpisano numeru inwentarzowego negatywu, na 103 kartach (78,6%) brakowało informacji o dacie i sposobie nabycia, a na 84 kartach (64,1%) informacji o miejscu przechowywania przedmiotu.

Dla 108 obiektów (82,4% zbadanych) nie określono źródeł pochodzenia. O niestarannym opracowaniu kart świadczy również brak stempla identyfikującego muzeum (na 7 kartach, tj. 5,5%), brak nazwiska i podpisu osoby sporządzającej kartę (61 obiektów - 46,6%) oraz brak daty sporządzenia kart dla 59 obiektów (45,0%). Ponadto Muzeum nie gromadziło negatywów sfotografowanych zbiorów.

3. Zbiory Muzeum nie były właściwie zabezpieczone pod względem sygnalizacji o napadzie lub włamaniu oraz pod względem ochrony przeciwpożarowej i zapewniania prawidłowych warunków przechowywania.

Założona w 2005 r. sygnalizacja (telewizja przemysłowa) nie zapewniała właściwej ochrony zbiorom muzealnym z powodu braku: projektu systemu i dokumentacji powykonawczej, co uniemożliwiało ustalenie szczegółowej organizacji systemu sygnalizacji i przypisanie indywidualnych kodów sterujących systemem dla każdego upoważnionego pracownika. Ponadto w Muzeum zlokalizowano multiplexer systemu telewizji dozorowej w miejscu, w którym mają do niego dostęp nie tylko pracownicy Muzeum oraz przeprowadzono przewody kamer napowietrznie, co umożliwia szybką neutralizację systemu.

W Muzeum nie została założona instalacja przeciwpożarowa, co stanowiło naruszenie zasad określonych w § 3 ww. rozporządzenia Ministra Kultury. Ponadto stwierdzono, że księgozbiór Iwaszkiewiczów przechowywany był w zagrzybionej i nie wentylowanej piwnicy, a zbiory archiwum na poddaszu. Muzeum nie prowadziło również kontroli warunków klimatycznych, w tym badania temperatury i wilgotności powietrza. Zastrzeżenia NIK budził również stan techniczny budynku, w tym w szczególności uszkodzony dach i tarasu oraz instalacja wodno – kanalizacyjna.

4. W 2005 r. w Muzeum nie przestrzegano przepisów ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104, ze zm.), w zakresie planowania kosztów i ich realizacji.

Nieprawidłowości dotyczyły zaniechania dokonania zmian planu finansowego, pomimo osiągnięcia wyższych przychodów i realizowania wyższych kosztów niż określone w zatwierdzonym planie po zmianach, co stanowiło naruszenie art. 34 ust. 2 pkt. 1 – 2 i ust 3 ustawy o finansach publicznych. Stosownie do art. 11 ust 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2005, Nr 14, poz. 114, ze zm.) stanowiło to naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Stwierdzono również, że w 2005 r. koszty ogółem Muzeum wyniosły 466,5 tys. zł, co stanowiło 101,4% w stosunku do planu i zostały przekroczone ogółem o 6,5 tys. zł, z powodu nieplanowanego zakupu komputera wraz z oprogramowaniem i odtwarzacza DVD (4,1 tys. zł) oraz zakupu usług obcych (2,6 tys. zł.).

5. Księgi rachunkowe Muzeum prowadzone były z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002, Nr 76, poz. 694, ze zm.).

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- 1) braku dokumentacji opisującej przyjęte przez jednostkę zasady (politykę) rachunkowości i określenia roku obrotowego (wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych) oraz metod wyceny aktywów i pasywów, a także ustalania wyniku finansowego, co stanowiło naruszenie art. 10 ust. 1 ww. ustawy;
  - 2) niezamknięcia ksiąg rachunkowych w sposób trwały w okresie od marca do listopada w 2006 r.; Operacje gospodarcze w tym okresie zaksięgowano jedynie w tzw. buforze (przejściowa forma ksiąg przed zaksięgowaniem), co umożliwiło dowolne usuwanie z ewidencji dokumentów finansowych (ze złożonych wyjaśnień wynika, że przyczyną powyższego było unikanie przez b. główną księgową wystawiania – w razie stwierdzonych błędów – dokumentów finansowych korygujących zapisy na kontach, co stanowiło naruszenie art. 25 ust.1 pkt 1-2 oraz ust.2 ustawy o rachunkowości;
  - 3) nieujęcia w 2006 r. w księgach rachunkowych Muzeum kosztów: wynagrodzeń (od września), pochodnych od wynagrodzeń (od lipca) oraz nie wprowadzenia do ksiąg bilansu otwarcia kont bilansowych: środków trwałych, umorzenia środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych oraz kont rozrachunkowych (konta zespołu 2), co powodowało, że księgi Muzeum nie spełniały wymogów określonych w art. 24 ust. 1 – 4 ustawy o rachunkowości (tj. nie były prowadzone w sposób rzetelny, bezbłędny, sprawdzalny i na bieżąco);
  - 4) nieujęcia w księgach inwentarzowych wszystkich przedmiotów nietrwałych, mebli i wyposażenia znajdującego się w gabinecie b. dyrektora Muzeum oraz braku nadania tym przedmiotom cech indywidualnych (numer), co stanowiło naruszenie art. 17 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 6 ust. 1 ustawy o rachunkowości i uniemożliwiało identyfikację przedmiotów, o zwrot których ubiegał się b. dyrektor Muzeum;
  - 5) nieujęcia w księgach Muzeum naliczonych odsetek od przeterminowanych należności i zobowiązań, co stanowiło naruszenie art. 28 ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy o rachunkowości, według którego należności i zobowiązania jednostki wycenia się w kwotach wymagających zapłaty, nie rzadziej niż raz na rok bilansowy.
6. Muzeum osiągnęło przychody w wysokości 465,3 tys. zł w 2005 r. i 504,3 tys. zł w 2006 r. i 132,3 tys. zł w 2007 r. (I kwartał), z czego dotacje z budżetu. stanowiły odpowiednio 82,7%, 87,4%, 94,5%.

Źródłami przychodów własnych Muzeum były wpływy z tytułu: prowadzonej działalności podstawowej (sprzedaży biletów, książek, realizacji imprez, przychodów z czynszu) oraz uzyskanych dotacji pozabudżetowych, darowizn i odsetek.

Nieprawidłowości w realizacji przychodów dotyczyły zawarcia dopiero w 2007 r. umów na korzystanie z budynku i terenu parku wokół Muzeum. W ocenie NIK, jako niegospodarne należy uznać zaniechanie przez Muzeum zawarcia umowy na wynajem działki o powierzchni 3.240 m² w Podkowie Leśnej, wykorzystywanej na parking przez restaurację „Biały Dworek”.

Koszty działalność Muzeum wyniosły 466,5 tys. zł w 2005 r., 516,5 tys. zł w 2006 r. i 118,8 tys. zł w I kwartale 2007 r., przy czym koszty stałe związane z utrzymaniem Muzeum, obejmujące wynagrodzenia z pochodnymi, energię, ochronę oraz usługi telekomunikacyjne i telefoniczne, stanowiły odpowiednio 75,0%, 87,3% i 82,5% kosztów ogółem.

W ocenie NIK, nakłady Muzeum na remonty i konserwacje obiektu, które w kwotach 1,4 tys. zł w 2005 r., 14,3 tys. zł w 2006 r. stanowiły odpowiednio 0,3% i 2,8% kosztów, były niewystarczające. Skutkiem powyższego było niewłaściwe zabezpieczenie zbiorów i zły stan techniczny budynku.

Jedną z przyczyn braku środków na ochronę i zabezpieczenie muzealiów było ustalenie przez b. dyrektora Muzeum, w regulaminie wynagradzania pracowników Muzeum, stawek wyższych niż wynikające z obowiązujących przepisów prawnych.

Nie kwestionując legalności działań b. dyrektora Muzeum należy podać, że korzystniejsze stawki obejmowały:

- 1) zasiłki z tytułu niezdolności do pracy - o 20% wyższe niż określone w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 267, ze zm.),
- 2) nagrody jubileuszowe za długoletnią pracę, dodatki funkcyjne dla dyrektora, jednorazowe odprawy pieniężnej dla pracowników przechodzących na emeryturę lub rentę oraz minimalne stawki w poszczególnych kategoriach zaszerogowania, w kwotach wyższych niż wynikające z przepisów rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 23 kwietnia 1999 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników

zatrudnionych w instytucjach kultury prowadzących w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury (Dz. U. z 1999, Nr 45, poz. 446 ze zm.).

Ponadto kontrola wykazała, że zarządzenie z 2004 r. b. dyrektora Muzeum, w sprawie zawieszenia przepisów ww. regulaminu wynagradzania pracowników, wydane zostało z naruszeniem przepisów art. 9 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (jt. Dz. U. z 1998, Nr 21, poz. 94 ze zm.), co spowodowało konieczność wypłacenia pracownikom, tytułem odszkodowania, kwoty 40,8 tys. zł, z czego 22,7 tys. zł (55,6%) otrzymał w 2007 r. b. dyrektor Muzeum.

7. Na zakupy środków trwałych w latach 2005 – 2007 (I półrocze) w Muzeum wydatkowano łącznie kwotę 61,4 tys. zł, co stanowiło 5,6% w stosunku do kosztów ogółem w tych latach.

W Muzeum w 2005 r. m.in. zakupiono za kwotę 45 tys. zł fortepian, bez przeprowadzenia procedury o udzielenie zamówienia publicznego. Stanowiło to naruszenie art. 28 ust. 4 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (obecnie art. 35 ust. 4 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych) oraz art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2006, Nr 164, poz. 1163, ze zm.), według których jednostki sektora finansów publicznych dokonują zakupów dostaw, usług i robót budowlanych na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych.

Stosownie do art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych stanowiło to naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Osobą odpowiedzialną za naruszenie dyscypliny finansów publicznych był były dyrektor Muzeum.

Ustalono ponadto, że w Statucie Muzeum nie uregulowano zasad współdziałania ze Stowarzyszeniem pn. Ogród Sztuk i Nauk, m.in. w zakresie: współfinansowania imprez, współodpowiedzialności za bezpieczeństwo zbiorów i ewentualne szkody wyrządzone podczas imprez oraz opłaty za wstęp do Muzeum dla członków Stowarzyszenia. Nie określono również zasad finansowania kosztów pośrednich, jak koszty rozmów telefonicznych, energii elektrycznej, zaproszeń, obsługi, itp.

Wątpliwości Izby budzi również łączenie przez Panią Dyrektor funkcji dyrektora Muzeum i prezesa ww. Stowarzyszenia.

W ocenie NIK – ze względu na obowiązujące w zarządzaniu Muzeum, jako podmiotu publicznego, zasady przejrzystości – w interesie Pani Dyrektor leży nie dopuszczenie do przenikania się, pod względem formalno - prawnym oraz finansowym, dwóch różnych ról: szefa instytucji publicznej oraz prezesa instytucji spoza sektora finansów publicznych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o realizację następujących wniosków pokontrolnych:

1. Sporządzenie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, brakujących ksiąg inwentarzowych zbiorów bibliotecznych i archiwum dokumentacyjnego, płyt winylowych i zbiorów fotograficznych oraz negatywów.
2. Uzupełnienie brakujących kart katalogu naukowego oraz danych zawartych w pozostałych kartach, w szczególności o informacje dotyczące: miejsca przechowywania obiektu, źródeł pochodzenia oraz numery katalogowe negatywów.
3. Podjęcie pilnych działań w zakresie prawidłowego zabezpieczenia zbiorów pod względem sygnalizacji napadu i włamania oraz przeciwpożarowym, a także naprawienie instalacji wodno – kanalizacyjnej.
4. Realizowanie wydatków ze środków publicznych w granicach kwot określonych w planie przychodów i wydatków oraz każdorazowe dokonywanie zmiany planu, jeżeli osiągnięto wyższe przychody i istniała możliwość zrealizowania wyższych kosztów.
5. Uzupełnienie zasad opisujących politykę rachunkowości i prowadzenie ksiąg rachunkowych zgodnie z tymi zasadami oraz przepisami ustawy o rachunkowości.
6. Prawidłowe ewidencjonowanie należności i zobowiązań Muzeum, w tym w szczególności naliczanie i ewidencjonowanie należności i zobowiązań z tytułu odsetek.
7. Podjęcie działań w celu uregulowania zasad współpracy Muzeum ze Stowarzyszeniem Ogród Sztuk i Nauk oraz rozważenie rezygnacji z pełnienia przez Panią Dyrektor równocześnie funkcji prezesa Stowarzyszenia.

Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się o przesłanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania

uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Stosownie do treści art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.